

- Т. В. Фурсикова. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2010. – 250 с.
2. Гармония цвета. Справочник / Сборник упражнений по созданию цветовых комбинаций. – М. : Астрель-Аст, 2003. – 120 с.
 3. Мориока А. Дизайн цвета: практикум / Практическое руководство по применению цвета в графическом дизайне / А. Мориока, Т. Стоун. – М. : РИП-холдинг, 2006. – 240 с.
 4. Прищенко С. В. Естетичні параметри колористичного формоутворення в рекламній графіці України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук: 05.01.03 «Технічна естетика» / Прищенко Світлана Валеріївна. – К., 2008. – 20 с.
 5. Романенко Н. Г. Колірне співзвуччя, колірна гармонія / Н. Г. Романенко // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура. – 2007. – № 6. – С. 139-143. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/had_2007_6_19.
 6. Сурина М. О. История образования и цветодидактики / М. О. Сурина, А. А. Сурин // Серия «Школа дизайна». – М., Ростов н/Д: Март, 2003. – 352 с.
 7. Харченко В. Проблеми колірної гармонії у контексті графічного дизайну / В. Харченко // Українська академія мистецтва. – 2013. – Вип. 20. – С. 54-59. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uam_2013_20_9.
 8. Яцюк О. Г. Компьютерные технологии в дизайне. Эффективная реклама / О. Г. Яцюк, Э. Т. Романычева. – СПб. : БХВ-Петербург, 2001. – 432 с.

УДК: [7.012:37]:378.091.64

*Олена Власюк
(Рівне, Україна)*

ЕЛЕКТРОННІ ЗАСОБИ НАВЧАННЯ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДИЗАЙН-ОСВІТИ

У статті аналізуються можливості електронних засобів навчання щодо підвищення ефективності дизайн-освіти. Запропоновано вдосконалення методичних параметрів навчального процесу через поширення та урізноманітнення означених засобів з метою покращення сприймання, структурування, систематизації та збереження великих обсягів навчального матеріалу.

Ключові слова: електронні засоби інформаційного супроводу навчання, презентація, електронне методичне забезпечення, електронні підручники, електронні навчальні програми.

The article analyzes the possibilities of e-learning tools for improving the effectiveness of design education. The improved methodological parameters of the teaching process through the distribution and diversity of these funds with the aim of improving the perception, structuring, systematization and storage of large amounts of training material.

Keywords: electronic means of information support of learning, presentation, electronic methodical maintenance, electronic textbooks, electronic educational programs.

Постановка проблеми. Постійне зростання обсягу інформації в умовах інформатизації суспільства спричинило необхідність інтенсивного впровадження комп'ютерних технологій у навчальний процес вищих навчальних закладів. Означене завдання є актуальним для підготовки фахівців різного профілю, зокрема дизайнерів.

Нині відомі такі шляхи його реалізації, як застосування електронних засобів інформаційного супроводу: електронних підручників та навчальних посібників, електронного методичного забезпечення навчальних дисциплін, електронних засобів контролю знань студентів та оцінки якості засвоєння навчального матеріалу,

електронних баз даних, призначених для інформаційної підтримки дисциплін тощо.

Проте, як засвідчує практика, електронні засоби інформаційного супроводу ще недостатньо використовуються у ході навчання майбутніх дизайнерів. У зв'язку з цим стає важливою проблема вдосконалення методичних параметрів навчального процесу через поширення та урізноманітнення означених засобів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичну основу для розв'язання виокремленої проблеми становлять праці вітчизняних та зарубіжних учених, присвячені питанням відповідності освіти вимогам суспільства (В. Андрущенко, С. Болл, Н. Бурбулес, Е. Гідденс, Ж. Делор, М. Згуровський, І. Зязюн, В. Кремень, Б. Лінгард, П. Скотт), модернізації освіти (Л. Горбунова, І. Добронравова, І. Єршова-Бабенко, В. Кизима, Н. Кочубей, Н. Кіященко, В. Цикін, В. Шевченко), інформатизації та комп'ютеризації освіти (О. Бульвінська, У. Герасимов, В. Кушерець, М. Романенко, Т. Скубашевська).

Останній аспект конкретизується дослідниками в контексті використання комп'ютерних технологій у вищих навчальних закладах (Ю. Барановський, П. Образцов, Н. Різун, Л. Савчук, Є. Холод).

Зважаючи на відносну новизну викладених цими авторами положень і пропозицій, бачиться доцільним докладніше проаналізувати можливості інформатизації дизайн-освіти.

Мета даної статті – проаналізувати досвід та перспективи використання електронних засобів інформаційного супроводу в ході професійної підготовки дизайнерів.

Результати дослідження. За даними дослідників (П. Образцов, Н. Різун, Є. Холод) застосування цих засобів значно підвищує результативність навчання студентів, оскільки забезпечує:

- по-перше, одночасну активізацію декількох каналів сприйняття (передусім аудіального та візуального), що уможливорює інтеграцію отриманої інформації з допомогою різних органів чуття;
- по-друге, візуалізацію абстрактної інформації, що сприяє кращому її розумінню;
- по-третє, відтворення алгоритмів складних процесів, що дає змогу простежити послідовність їх перебігу, глибше осягнути їх сутність.

Як бачимо, з допомогою електронних засобів інформаційного супроводу можна прискорити та полегшити процес отримання та обробки необхідної для вивчення інформації, ефективно впливати на розвиток пізнавальних якостей студентів.

Варто погодитися з П. Образцовим, що досягнення таких результатів стає можливим в разі відповідності використання означених засобів низці умов:

- психологічних, згідно яких представлення навчального матеріалу повинне відповідати індивідуальним можливостям студентів (зокрема вербально-логічному та сенсорно-перцептивному рівням особистісного розвитку), а його виклад необхідно орієнтувати на тезаурус та лінгвістичну композицію певної вікової категорії та конкретний напрям професійної підготовки;
- дидактичних, які мають забезпечити реалізацію можливостей комп'ютерної візуалізації навчальної інформації на основі дотримання повноти (цілісності) і неперервності дидактичного циклу навчання, системності і структурно-функціональну зв'язність презентації навчального матеріалу, досягнення інтерактивного характеру навчання;
- методичних, які базуються на врахуванні своєрідності конкретного навчального предмету, специфіки відповідної науки та її понятійного апарату, особливостей методів дослідження, можливостей реалізації сучасних методів обробки інформації і конкретизуються в таких позиціях, як: представлення навчального матеріалу з опорою на взаємозв'язок і взаємодію понятійних, образних і дієвих

компонентів мислення; відображення системи термінів навчальної дисципліни у вигляді ієрархічної структури; надання студенту можливостей виконання різноманітних контролюючих тренувальних дій [4].

Завдяки своїм можливостям, електронні засоби інформаційного супроводу можна використовувати під час проведення всіх видів навчальних занять. Спробуємо проаналізувати декілька основних аспектів їх застосування.

Так, у зв'язку з обмеженістю в часі, лектор у ході проведення лекції характеризує, як правило, лише основні поняття і дає студентам окремі вказівки та пояснення щодо змісту нового матеріалу. Логічно, що його візуалізація може сприяти як розширенню можливостей викладача в напрямі розширення обсягу інформації, так і підвищенню ефективності її сприйняття з боку студентів.

Оснащений комп'ютером, викладач отримує замість дошки і крейди потужний інструмент для її представлення в різноманітних формах: текстовій, графічній, анімаційній, цифрового відео тощо. В якості джерела ілюстративного матеріалу він використовує документи CD ROM чи HTML. При цьому, отримуючи інформацію в електронному вигляді, студенти позбавлені необхідності ведення конспектів і можуть уважніше прислухатися до коментарів лектора.

Мультимедійні лекції можна використовувати в ході викладання всіх дисциплін, які входять до змісту професійної підготовки майбутніх дизайнерів: композиція, кольорознавство, історія мистецтв, дизайн проектування; макетування і моделювання; теорія стилів тощо.

Отриманий нами досвід проведення таких лекцій з дисциплін: композиція, історія мистецтв, теорія стилів засвідчує їх можливості щодо активізації пізнавальної діяльності студентів, підвищення швидкості і якості засвоєння навчального матеріалу. Крім того під час лекцій із застосуванням електронних засобів інформаційного супроводу ми констатували посилення емоційних реакцій студентів. Як пояснює П. Образцов, це явище зумовлене можливостями означених засобів створювати особливе навчальне середовище, в якому значно збільшується обсяг навчальної інформації у вигляді відеофрагментів, фотографій тощо, які мають сильніший за традиційний емоційний вплив на людину і сприяють кращому розумінню й запам'ятовуванню побаченого [4].

При цьому варто звернути увагу на потенційні можливості використання під час мультимедійних лекцій різноманітних презентацій на великих екранах текстової, аудіальної, графічної, анімаційної та інших видів інформації, яка слугує ефективним засобом ілюстрації розповіді й пояснень викладача.

Безумовно, результативність презентації залежить передусім від проведеної попередньої підготовки, яка вимагає:

- чіткого визначення цілі, завдання та типу заняття;
- формування структури заняття;
- виокремлення тих етапів заняття, на яких будуть використовуватися електронні засоби інформаційного супроводу;
- обрання найефективніших засобів (програм) та аналізу доцільності їх застосування;
- пошуку чи складання авторської програми у випадку нестачі електронного ілюстративного матеріалу;
- визначення тривалості використання обраних засобів (з урахуванням дидактичної мети і завдань, а також чинних санітарних норм) та здійснення хронометражу заняття;
- коригування структури заняття відповідно до норм часу, поставлених завдань та санітарних норм.

За умов оптимальної підготовки та використання в ході лекцій електронні засоби інформаційного супроводу дають змогу:

- підвищити інформативність лекції;
- урізноманітнити спектр наочних засобів навчання;
- забезпечити доступність інформації для сприйняття завдяки презентації інформації у візуальному та слуховому різновидах;
 - здійснити повтор основних положень матеріалу попередньої лекції або необхідних (зокрема ключових, складних чи цікавих) моментів наявної лекції;
 - підвищити інтерес та увагу студентів (зокрема в фазі її закономірного зниження – через 25 – 30 хвилин після початку та в останні хвилини заняття) з допомогою естетично привабливих слайдів, анімації, звукового ефекту тощо;
 - посилити мотивацію студентів щодо навчання;
 - створити комфортні умови для роботи під час лекції викладачам та студентам.

Отримані сучасними дослідниками дані і наш практичний досвід, підтверджують доцільність використання охарактеризованих засобів і в ході семінарських і практичних занять. При цьому варто підкреслити той особливий ефект, що полягає поступовому перетворенні електронного ресурсу з предмета навчальної діяльності студентів (щодо засвоєння знань про його специфіку, прийомів застосування) у засіб розв'язання різноманітних навчальних або професійних завдань.

Адже під час роботи невеликої групи студентів можливо презентувати інформацію як на великому загальному екрані, так і на екранах моніторів персональних комп'ютерів. У такому випадку презентацію може проводити як викладач, так і студент, що дає змогу урізноманітнити зміст роботи з інформацією, сприяє виробленню умінь і навичок роботи з електронними засобами інформаційного супроводу.

Останнім часом у вищих навчальних закладах багато уваги приділяється створенню і удосконаленню електронних підручників з різних дисциплін, навчальних програм, електронних тренажерів, які стають незамінними засобами навчання на заняттях та в ході самостійної підготовки завдяки забезпеченню обсягу наочності.

Їх використання значно розширює можливості майбутніх дизайнерів щодо вивчення таких дисциплін, як «Історія мистецтв», «Інноваційні технології в проектуванні», «Брендинг», «Кольорознавство» тощо. Так, ознайомлення з програмою дає змогу краще спланувати свій час, визначити пріоритетні напрями самостійної роботи; електронний підручник представляє сконцентрований в одному джерелі великий обсяг ілюстрованої інформації; самостійний тренінг сприяє зміцненню та систематизації здобутих студентом знань.

Як бачимо, вдаючись до цих засобів, студент отримує швидкий доступ до потужного джерела інформації, що дає змогу не тільки покращити якість його теоретичної підготовки, а й вивільнити час для художньої діяльності, зекономити кошти, необхідні для придбання книг.

Електронні засоби інформаційного супроводу є перспективними і в плані презентації різноманітних методичних рекомендацій та вказівок до вивчення навчальних дисциплін. У цій якості вони сприяють підвищенню ефективності підготовки студентів до семінарів чи практичних занять, організації самостійної роботи, написанню курсових, бакалаврських та дипломних робіт. Їх цінність полягає в тому, що кожен студент може виконувати навчальні завдання самостійно, послідовно і поетапно. Це значно розширює межі самостійності навчальної діяльності, підвищує якість дистанційного навчання та навчання за індивідуальним планом.

Одним з компонентів електронного супроводу навчальної дисципліни є демонстрація навчальних фільмів. Використовуючи відеоредактори можна досить швидко змонтувати потрібний фільм з візнятих фрагментів, накласти звук на відеоряд і додати необхідні коментарі (субтитри). Зрозуміло, що для створення навчального фільму потрібний дидактично доцільний якісний сценарій, який забезпечує логічний, послідовний та лаконічний (в умовах обмеження в часі) виклад навчального матеріалу.

Так, у ході професійної підготовки майбутніх дизайнерів ефективними є фільми, які використовуються для вивчення графічних редакторів, айдентики та брендингу. Вони дають можливість для ознайомлення студентів з усіма етапами створення художнього образу, раптово-векторних композицій, дизайн-макетів тощо.

Завдяки своїм можливостям метод демонстрації навчальних фільмів може бути використаний на лекції, на практичному занятті, а також під час самостійного вивчення дисципліни.

У останньому контексті зазначимо, що використання електронних засобів інформаційного супроводу значно підвищує ефективність самостійної роботи студентів, вага і частка якої нині суттєво збільшилася. Адаже пошукові системи уможливають швидкий пошук максимального обсягу необхідної інформації. Крім того, означені засоби в змозі вплинути на зміну форм студентської самостійної роботи, переорієнтувати її на застосування моделюючих навчальних програм, електронних енциклопедій, довідників, посібників.

Використання електронних засобів інформаційного супроводу є результативним і під час проведення різноманітних форм контролю (поточного, проміжного, підсумкового). Так, наприклад, популярне сьогодні комп'ютерне тестування забезпечує можливість для досить швидкого здійснення одночасного контролю знань усієї групи студентів, знижуючи при цьому рівень їх емоційного напруження та підвищуючи в такий спосіб мотивацію навчальної діяльності.

Висновки. Таким чином, електронні засоби інформаційного супроводу дають можливість істотно підвищити ефективність професійної підготовки майбутніх дизайнерів, забезпечуючи їх різноманітним і якісним теоретичним, ілюстративним, довідниковим, рекомендаційним матеріалом, який можна використовувати як під час проведення різних форм занять, так і в ході самостійної роботи. Їх використання уможливає прискорення пошуку й отримання необхідної для навчання інформації, економію часу і коштів, полегшує сприйняття навчального матеріалу, сприяє його розумінню та виробленню необхідних для майбутньої професійної діяльності дизайнера умінь і навичок.

Перспективними бачаться подальші дослідження проблем удосконалення комп'ютерних технологій навчання, систематизації електронного методичного забезпечення навчальних дисциплін, що входять до змісту професійної підготовки фахівців означеної сфери, використання електронних засобів інформаційного супроводу з метою творчої активізації студентів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барановский Ю.С. Информационные инновационные технологии в профессиональном образовании / Ю.С. Барановский, Учеб. пособ. – Краснодар: Изд-во КубГТУ, 2001. – 369 с.
2. Гуревич Р.С. Информационно-телекоммуникационные технологии в образовании / Р. С. Гуревич // Энциклопедия образования / В. Г. Кремень (голов. ред.). – К. : Юрінком Інтер, 2008. – С. 364–365.
3. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес: Матеріали до першої лекції / Уклад. М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, К. М. Лемківський, Ю. В. Сухарніков; Відповід. редактор М. Ф. Степко. – К.: НМЦВО, 2004. – 24 с. С.15.
4. Образцов П.И. Дидактические аспекты эффективного применения компьютерных средств обучения в вузе / П.И. Образцов, Сб. научн. трудов ученых Орловской области. Выпуск № 2. - Орел: Орел ГТУ, 1996. - С.468-475.